

บทที่ ๓

การควบคุมของรัฐบาลและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

โดยเหตุที่บริษัทเงินทุนเป็นสถาบันการเงินที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนเป็นส่วนใหญ่ และธุรกิจดังกล่าวมีผู้ประกอบการเป็นจำนวนมาก อีกทั้งขนาดของธุรกิจและโครงสร้างพื้นฐานแตกต่างกัน รัฐบาลได้ตระหนักถึงสิ่งเหล่านี้จึงได้ตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อใช้บังคับ ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ ส่งเสริมให้บริษัทมีการดำเนินการและสร้างความมั่นคงอย่างถูกต้อง รวมทั้งสร้างมาตรฐานการเงินแก่สถาบันการเงินนี้อย่างมั่นคงเพื่อประโยชน์ของระบบสถาบันเศรษฐกิจโดยส่วนรวมคือ ประเทศชาติ

ความเป็นมาของกฎหมายที่ใช้ควบคุมบริษัทเงินทุน

แต่เดิมก่อนปี พ.ศ. ๒๔๑๕ โดยที่บริษัทเงินทุนเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับสาธารณชน ดังนั้นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่จึงประกอบด้วย

๑. กฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบกระทั่งถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๔๔ (เพราะบริษัทแห่งแรกในไทยตั้งเมื่อ ๑๑ มีนาคม ๒๔๔๖)
๒. พระราชบัญญัติกำหนดกระทรวงเจ้าหน้าที่รักษาการณตามพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน พ.ศ. ๒๔๗๑ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๔๔ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๔๔
๓. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยการจัดตั้งบริษัทจำกัดและบทบัญญัติต่าง ๆ เช่น ข้อบังคับเกี่ยวกับการสำรองเงินทุนของบริษัทจำกัด ลักษณะของตัวเงิน วิธีการออกตัว วิธีสลักหลังตัว รับรองอาวัล การใช้จ่ายเงินตามตัว สิทธิไต่เบี่ยของเจ้าของตัว ตลอดจนอายุความฟ้องร้อง ฯลฯ

นอกจากกฎหมายทั้ง ๓ ฉบับนี้แล้วในปี ๒๕๑๐ รัฐบาลจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจส่วนเอกชน สาขาสถาบันการเงิน โดยว่าจ้างศาสตราจารย์ร็อบบิ้นส์ เข้ามาศึกษาตลาดทุน ช่วงนี้เองได้มีการตื่นตัวที่จะเร่งพัฒนาตลาดทุน และเพื่อดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพในเรื่องนี้ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ซึ่งเป็นปีที่มีการจัดตั้งบริษัทเงินทุนขึ้นมาอย่างมากภายในเดือนสิงหาคม ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้เสนอไปยังกระทรวงการคลังให้พิจารณาดำเนินการที่จะเป็นผลให้มีกฎหมายควบคุมกำกับการดำเนินงานของสถาบันการเงิน โดยเฉพาะบริษัทเงินทุน และในปลายปีนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะทำงานโครงการพัฒนาตลาดเงินทุน" ตามโครงการพัฒนาตลาดทุนนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินงานสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ดำเนินการเพื่อให้ทางการสามารถเข้ากำกับดูแลสถาบันการเงินต่าง ๆ ในตลาดทุน ซึ่งในปัจจุบันมิได้อยู่ในข่ายควบคุมของกฎหมายใดโดยเฉพาะ เพื่อให้การดำเนินงานของสถาบันการเงินต่าง ๆ เป็นไปโดยดี และเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนด้วย
๒. แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมาย เพื่อส่งเสริมให้เกิดอุปสงค์และอุปทานในตลาดหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งคือให้สิทธิประโยชน์ในด้านภาษี และอื่น ๆ แก่บริษัทมหาชน และผู้ถือหุ้นในบริษัทมหาชนด้วย โดยเฉพาะผู้ถือหุ้นรายย่อย เพื่อสนับสนุนการจัดตั้งกิจการบริษัทมหาชนอันเป็นมาตรการสำคัญที่จะก่อให้เกิดอุปทานในตลาดหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น
๓. ดำเนินการเพื่อให้สถาบันต่าง ๆ ในตลาดทุนปฏิบัติการด้วยความยุติธรรม มีสมรรถภาพ และเป็นระเบียบ โดยเฉพาะการปฏิบัติดำเนินงานของตลาดหุ้น ซึ่งเป็นที่รวมแห่งการซื้อขายหลักทรัพย์ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดตั้งตลาดหุ้นโดยมีประธานและสมาชิกเป็นนักธุรกิจภาคเอกชนล้วนขึ้น

๑) โครงการพัฒนาตลาดทุน หนังสือที่ระลึกครบรอบ ๓๐ ปี ประวัติและการดำเนินงานของธนาคารแห่งประเทศไทย (ห้างหุ้นส่วนจำกัดคิวพร, กรุงเทพฯ : ๒๕๑๕) หน้า ๖๖.

การร่างกฎหมายเพื่อควบคุมกำกับการดำเนินงานของบริษัท เงินทุนนี้ โดยอาศัยแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขาย อันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชนเป็นขั้นแรก ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เจ้าหน้าที่ทางการได้มีโอกาสใกล้ชิดและทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันการเงินชนิดนี้ เพื่อจะสามารถกำหนดมาตรการในกฎหมายเฉพาะกิจการใดอย่างเหมาะสม ในขั้นต่อไปเป็นสิ่งสำคัญ แต่เนื่องจากรัฐบาลในขณะนั้นมีจุดประสงค์ต้องการให้มีการตรากฎหมายกำกับการควบคุมดูแลสถาบันการเงินดังกล่าวนี้ในรูปของพระราชบัญญัติเฉพาะ เริ่มดำเนินการร่างกฎหมายตั้งแต่ ปี ๒๔๑๒ จนกระทั่งปี ๒๔๑๕ ซึ่งอยู่ในช่วงปฏิวัติ ดังนั้นคณะปฏิวัติจึงได้ออกกฎหมายมาในรูปของประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๕๔ (ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๔๑๕) ซึ่งว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบกระเทือนถึงความปลอดภัยหรือความผาสุกแห่งสาธารณชน โดยปรับปรุงและรวมกฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชนและกฎหมายว่าด้วยการกำหนดกระทรวงเจ้าหน้าที่รักษาการณเข้าด้วยกัน และต่อมาในวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๔๑๕ กระทรวงการคลังได้ออกประกาศกำหนดรายละเอียด และเงื่อนไขในการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินทุนและธุรกิจหลักทรัพย์ โดยให้บริษัทที่ประกอบการอยู่เดิม และบริษัทที่จัดตั้งขึ้นใหม่ที่จะประกอบธุรกิจเงินทุนและธุรกิจหลักทรัพย์ยื่นขออนุญาตในการประกอบการตามประเภทที่กำหนด ในประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง "กำหนดกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ ๕ (๗) และ ๕ (๘) แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๔ นอกจากนี้ยังได้มีการพิจารณาร่างประกาศกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ประกอบกิจการทั้ง ๒ ประเภทดังกล่าว ซึ่งได้มีการปรึกษากับสมามคมธนาคารไทยและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง เอกชนและผู้บริหารงานของบริษัท เงินทุนบางท่าน หนึ่งใน การพิจารณาการร่างกฎหมายว่าด้วยบริษัท เงินทุนนี้ได้อาศัยบทกฎหมายสำหรับบริษัท เงินทุนของมาเลเซีย คือ "BORROWING COMPANIES BILL"^๑ เป็นพื้นฐานขั้นต้นในการพิจารณาข้อกำหนดต่าง ๆ และวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการร่างกฎหมายในขั้นแรกนี้ก็เพื่อ เป็นการกำหนดมาตรการในการให้ความคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชน^๒ สาระสำคัญของประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๕๔ และประกาศกระทรวงการคลังกำหนดกิจการ

^๑ อรรถยา เฉิมพรวโรดม "การควบคุมของรัฐบาลเกี่ยวกับบริษัท เงินทุน" วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต แผนกวิชาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗ หน้า ๑๑๒.

^๒ เล่มเดียวกัน, หน้า ๑๑๒.

ที่ต้องขออนุญาตและกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ประกอบกิจการที่ต้องขออนุญาตรวมทั้งสิ้น ๔ ฉบับ มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. กำหนดประเภทของกิจการที่ต้องขออนุญาตจัดตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๒. กำหนดรายละเอียดวิธีการที่จะปฏิบัติได้ของประเภทที่ต้องขออนุญาต
๓. ควบคุมดูแลในกรณีที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ลักษณะการจัดตั้งและขออนุญาต เป็นรูปบริษัทจำกัด จดทะเบียนถูกต้องตาม บัญชีผู้ถือหุ้นแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้ว

๒. ยื่นคำขอรับอนุญาตประกอบการโดยผ่านธนาคารแห่งประเทศไทย โดยยื่นแสดง หลักฐานตามเงื่อนไขที่กำหนด

๓. ทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า ๔๐ ล้านบาท โดยมีทุนชำระแล้วไม่ต่ำกว่า ๒๐ ล้านบาท
๔. การมีสาขา
๕. เงื่อนไขในการดำเนินงาน การกระทำที่ต้องห้ามต่าง ๆ
๖. เหตุการณ์สำคัญที่ต้องรีบแจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบ
๗. กำหนดคุณสมบัติของกรรมการและผู้บริหารบริษัท
๘. ฐานะการเงิน แบบรายงานเอกสารที่ต้องยื่น รวมทั้งวิธีการดำเนินธุรกิจที่สำคัญ ๆ
๙. การสั่งการควบคุมของธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อมีการปฏิบัติอันอาจเป็นเหตุให้

เกิดความเสียหายแก่ประชาชน

๑๐. การถอนใบอนุญาตแก่บริษัทที่ฝ่าฝืน ละเลย หรือไม่ทำการให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่ได้กำหนดให้แก้ไข

นอกจากนี้ยังมีบทเฉพาะการให้แก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนดในเรื่องต่อไปนี้ (สำหรับ

บริษัทที่ดำเนินการก่อน ปว.๕๔ ชั้บังคับใช้)

๑. ทุนจดทะเบียน
๒. สาขาที่มีอยู่เดิม
๓. นิติกรรมที่อาจจะเป็นการต้องห้ามตามกฎหมายนี้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเงินทุนและอำนาจการควบคุม

หน่วยงานในนี้สามารถพิจารณาทั่วๆ ไปได้เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงเนื่องมาจากตัวบทกฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางอ้อมเนื่องจากบริษัทเงินทุนจะต้องติดต่อ หรือดำเนินการธุรกิจด้วย สามารถจำแนกออกได้เป็น

๑. กระทรวงการคลัง เนื่องจากกฎหมายระบุว่าให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับกิจการดังกล่าว ดังนั้นในทางปฏิบัติจึงต้องมีหน่วยงานของกระทรวงการคลังที่รับผิดชอบงาน ซึ่งเป็นกองในสังกัดสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเดิม กองนี้ใช้ชื่อว่า "กองควบคุมธนาคารและธุรกิจการเงิน" แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเพื่อให้เหมาะสมมากขึ้น เป็น "กองนโยบายการเงินและสถาบันการเงิน" กองนี้มีหน้าที่ติดต่อประสานงาน ศึกษาวิจัย และควบคุมดูแลเกี่ยวกับสถาบันการเงินต่าง ๆ รวมทั้งบริษัทเงินทุนด้วยในทุกด้าน ตั้งแต่การดำเนินการ การควบคุมทางด้านตัวบทกฎหมาย นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ศึกษานโยบายและข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ใช้บังคับแก่บริษัทเงินทุน เสนอให้ รัฐมนตรีพิจารณา โดยได้รับข้อมูลตัวเลขจากทางธนาคารแห่งประเทศไทย ในทางปฏิบัติผลงานที่ทำ คือ

๑. เสนอร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ เพื่อบังคับใช้แก่บริษัท เข้าสู่สภาฯ ออกประกาศของกระทรวงการคลัง กฎกระทรวงต่าง ๆ รวมทั้งหนังสือเวียนด้วย
๒. ออกใบอนุญาตประกอบการให้แก่บริษัทเงินทุน ตามประเภทที่พิจารณาอนุญาต
๓. เสนอร่างพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์ปี ๒๕๑๗ เข้าสู่สภาฯ
๔. เสนอคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการ ที่ปรึกษาอนุวัติสถานที่ทำการของตลาด ขอความร่วมมือจากรัฐบาลญี่ปุ่นส่งผู้เชี่ยวชาญมาช่วยตลาดหลักทรัพย์ พิจารณาเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประมวลรัษฎากร พ.ศ. ๒๕๑๗ เพื่อการจัดเก็บภาษีที่เป็นธรรม
๕. หน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดว่าเป็นของกระทรวงการคลัง

โดยปกติแล้วสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ปฏิบัติงานด้านวิชาการของกระทรวงการคลัง เปรียบเสมือนกับเสนาธิการของรัฐมนตรีคลัง

๒. ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติการโดยเฉพาะ คือ ฝ่ายกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน ส่วนพัฒนาสถาบันการเงิน ฝ่ายนี้ได้รับมอบอำนาจจากรัฐมนตรีคลังให้มีอำนาจเต็มในการตรวจสอบโดยการส่งเจ้าหน้าที่ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย หนังสือเวียน และการให้จัดทำรายงานส่ง ซึ่งการให้จัดทำส่งครั้งแรกตามหนังสือเวียนลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๑๔ โดยเริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม เป็นต้นไป ปัจจุบันบริษัทเงินทุนต้องจัดทำรายงานส่งดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔

รายชื่อแบบรายงานที่ต้องจัดทำส่งธนาคารแห่งประเทศไทย

ชื่อแบบรายงาน	ชื่อย่อ	ระยะเวลาส่ง
๑. แบบงบดุลประจำปี	บ่ง ๑	รายปี
๒. รายงานการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง	บง ๒	รายสัปดาห์
๓. รายงานแสดงฐานะการเงินพร้อมงบทดลอง	บง ๓	รายเดือน
๔. รายงานสินทรัพย์เสี่ยง	บง ๓.๑	รายเดือน
๕. รายงานแสดงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากประชาชน	บง ๓.๒	รายเดือน
๖. รายงานเงินกู้จากประชาชน (เจ้าหนี้)	บง ๓.๓	รายไตรมาส
๗. รายงานเงินให้กู้ (ลูกหนี้)	บง ๓.๔	รายไตรมาส
๘. รายงานเงินให้กู้แยกตามวัตถุประสงค์	บง ๓.๕	รายไตรมาส
๙. รายงานเงินให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์	บง ๓.๖	รายเดือน
๑๐. รายงานเงินให้กู้ยืมโดยมีหลักทรัพย์มาวางเป็นประกัน	บง ๓.๗	รายเดือน
๑๑. รายงานให้กู้ยืมและลงทุนรายใหญ่	บง ๔	รายเดือน
๑๒. รายงานการให้เข้าสังหาริมทรัพย์	บง ๔.๑	รายเดือน
๑๓. รายงานแสดงการให้กู้ยืมแก่ผู้ประกอบการเข้าซื้อ	บง ๔.๒	รายเดือน
๑๔. รายงานการซื้อขายหลักทรัพย์-นายหน้า	บง ๕	รายเดือน
๑๕. รายงานการซื้อขายหลักทรัพย์-เพื่อบริษัท	บง ๖	รายเดือน
๑๖. รายงานการกู้ยืมเงินจากประชาชน	บง พิเศษ	รายเดือน
๑๗. การให้เครดิตเข้าซื้อรถยนต์แบบรายงานที่ ๑	บง พิเศษ	รายเดือน
๑๘. การให้เครดิตซื้อลดเช็คแบบรายงานที่ ๓	บง พิเศษ	รายเดือน
๑๙. การให้เครดิตเงินกู้แบบรายงานที่ ๔	บง พิเศษ	รายเดือน
๒๐. การให้เครดิตประเภทอื่น ๆ แบบรายงานที่ ๖	บง พิเศษ	รายเดือน
๒๑. รายงานการกู้ยืมเงินและให้กู้ยืมเงิน	บง พิเศษ	รายสัปดาห์
๒๒. รายงานการรับซื้อลดเช็ค	บง พิเศษ	รายสัปดาห์
๒๓. หนังสือใบนำส่งรายงาน	บง พิเศษ	รายเดือน

จากแบบรายงานทั้งหมดทางฝ่ายกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงินก็จะเป็นผู้รวบรวมข้อมูลตัวเลข เพื่อจัดส่งให้กองนโยบายการเงินและสถาบันการเงิน กระทรวงการคลัง, ฝ่ายวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทยเอง เอกชน หน่วยงานของรัฐอื่น ๆ รวมทั้งบุคคลที่สนใจโดยทั่วไปด้วย

เมื่อมีการประกาศใช้ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๔๘ ใหม่ ทางกระทรวงการคลังก็ได้มอบหมายหน้าที่ให้ทางธนาคารแห่งประเทศไทยรับผิดชอบ พธธนาคารแห่งประเทศไทยรับผิดชอบได้ช่วงเวลาหนึ่ง ทางกระทรวงการคลังก็ได้ขออำนาจในการควบคุมกลับไปให้กระทรวงการคลังตามเดิม ด้วยขณะนั้นทางธนาคารแห่งประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานเกี่ยวกับบริษัทเงินทุนโดยเฉพาะและทางกระทรวงการคลังมีกองควบคุมธนาคารและธุรกิจการเงินในสังกัดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง แต่เมื่อโอนงานกลับมาปรากฏว่าทางกระทรวงการคลังยังมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ประกอบกับทางธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดตั้งฝ่ายกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงินที่มีหน้าที่เฉพาะเกี่ยวกับบริษัทเงินทุน ดังนั้นทางกระทรวงการคลังจึงมอบหมายอำนาจให้แก่ฝ่ายกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย จนกระทั่งปัจจุบัน

การตรวจสอบของธนาคารแห่งประเทศไทยในปี ๒๕๒๐ และปี ๒๕๒๑

ในปี ๒๕๒๐ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ตรวจสอบบริษัทเงินทุนโดยยึดขอบเขตในการตรวจสอบเพื่อให้ทราบฐานะและค่าเงินงานโดยทั่วไป และการปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น การเพิ่มทุนจดทะเบียนและทุนชำระแล้ว ตรวจสอบเพื่อทราบพฤติการณ์หรือกิจการของบางบริษัทเป็นพิเศษ รวมถึงการสอดส่องดูแลการประกอบธุรกิจนี้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังด้วย โดยผลการตรวจสอบดังต่อไปนี้

๑. ตรวจสอบเพื่อให้ทราบฐานะและการค่าเงินงานโดยทั่วไป ตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องของบริษัทใน ส่วนกลาง ๔๐ บริษัท ตรวจสอบสำนักงานสาขาส่วนภูมิภาค ๑๐ สำนักงาน
๒. ตรวจสอบการปฏิบัติตามเฉพาะกาลแห่งประกาศกระทรวงการคลังในการให้มีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า ๔๐ ล้านบาท และมีทุนชำระแล้วไม่ต่ำกว่า ๒๐ ล้านบาท จำนวน ๑๑ บริษัท และตรวจสอบทุนของบริษัทที่ยื่นขออนุญาตประกอบธุรกิจเงินทุน ๒ บริษัท
๓. ตรวจสอบพฤติการณ์พิเศษของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ๑๐ บริษัท

๔. ตรวจสอบบริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนโดยมิได้รับอนุญาต ๒ บริษัท

ซึ่งผลการตรวจสอบอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ นอกจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์หลายบริษัทปฏิบัติไม่ชอบด้วยกฎหมายหลายประการ ซึ่งทางธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าเป็นเพราะไม่เข้าใจในข้อกำหนดซึ่งยังมีได้ลงโทษ เพียงแต่ระงับหรือให้แก้ไขการปฏิบัตินั้น ๆ เสีย ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี และทางธนาคารได้ดำเนินคดีกับบริษัทที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการทางบ้านเงินทุน ๑ ราย

การตรวจสอบในปี ๒๕๒๑ ทางธนาคารแห่งประเทศไทยได้ตรวจสอบบริษัทเงินทุนรวมทั้งสิ้น ๖๒ บริษัท โดยแบ่งเป็น

๑. ตรวจสอบฐานะกิจการและการดำเนินงาน และการปฏิบัติตามกฎหมายในส่วนกลาง ๓๔ บริษัท
๒. ตรวจสอบเกี่ยวกับทุนจดทะเบียนบริษัทส่วนกลาง ๒๐ บริษัท และส่วนภูมิภาคจำนวน ๒ บริษัท
๓. ตรวจสอบพฤติกรรมของบริษัทเงินทุนเป็นกรณีพิเศษ ๔ บริษัท

ผลการตรวจสอบส่วนใหญ่ก็ถูกต้อง แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าบางบริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์ยังปฏิบัติไม่ชอบด้วยกฎหมายอยู่หลายประการ ทางธนาคารแห่งประเทศไทยก็ได้ตั้งเตือน ทั้งนี้เพราะกฎหมายในขณะนั้นยังมิได้กำหนดขอบเขตขั้นตอนการลงโทษ เพียงแต่บอกว่าหากพบว่าบริษัทใดมีการกระทำที่อาจจะเสียหายร้ายแรงต่อสาธารณชนก็ให้สิทธิทางกระทรวงการคลังเพิกถอนใบอนุญาตได้เท่านั้น ดังนั้นมาตรการตักเตือนของธนาคารแห่งประเทศไทยจึงไม่ใช่มาตรการที่เฉียบขาดพอ บางกิจการก็กระทำตามแต่บางกิจการจึงยังคือแพ่ง ส่วนการตรวจสอบในปีถัด ๆ มา นี้ โดยเฉพาะเมื่อมีพระราชบัญญัติฯ ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ นี้ออกใช้บังคับ ทางธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถตรวจสอบและสั่งการมีอำนาจลงโทษได้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีแก่การประกอบธุรกิจด้านนี้ในประเทศ

๓. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Securities Exchange of Thailand) เป็นสถาบันกึ่งราชการที่มีความเกี่ยวข้องกันกับบริษัทเงินทุน ทั้งในด้านบริษัทเงินทุนที่ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ และบริษัทเงินทุนอย่างเดียว มีอำนาจในการให้บริษัทที่เป็นสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์ บริษัทที่มีหลักทรัพย์ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์จัดทำรายงานตามที่ตลาดหลักทรัพย์ต้องการ

บริษัทที่ประกอบธุรกิจ เงินทุนและธุรกิจหลักทรัพย์ ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบแห่งพระราชบัญญัติ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีที่บริษัทเงินทุนนั้น ๆ เป็นสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์ (Members) หรือนำหลักทรัพย์ของบริษัทเข้าซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ บริษัทจะได้รายได้จากประเภทของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับตลาดหลักทรัพย์ตามที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง เพราะตลาดหลักทรัพย์เป็นแหล่งรวมของการดำเนินการซื้อขายหลักทรัพย์ บริษัทจะได้รายได้จากการที่มีผู้มาขอกู้เงินไปลงทุนในหลักทรัพย์ บริษัทลงทุนในหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์เองเพื่อรายได้ของบริษัทในรูปแบบเงินปันผล หรือ ดอกเบี้ย หรืออาจจะได้ในรูป Capital Gain หรือ Losses

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดคุณสมบัติของสมาชิกดังนี้

๑. เป็นบริษัทที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์
๒. มีฐานะการเงินมั่นคง
๓. มีสมรรถภาพในการบริหารงาน
๔. มีผู้บริหารงานที่มีประสบการณ์ในธุรกิจหลักทรัพย์

ผู้เป็นสมาชิกจะต้องชำระค่าเป็นสมาชิก ๓๐๐,๐๐๐ บาท นอกจากนี้ยังมีค่าบำรุง ค่าบริการ และ เงินประกันตามกำหนดให้ตลาดหลักทรัพย์ด้วย

กรณีค่านายหน้าและภาษี ในการขายแต่ละครั้งเสียค่านายหน้า ๐.๓๔% จากยอดขาย เสียค่าภาษีการค้า ๐.๑% จากยอดขาย เสียค่าภาษีบำรุงท้องถิ่น ๐.๐๑% ดังนั้นในการขายแต่ละครั้งจะเสียค่าใช้จ่ายทั้งหมด ๐.๔% ในการซื้อเสียค่านายหน้า ๐.๔% จากยอดซื้อ

บริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินลงทุนอย่างเดียว

- ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบแห่งพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- บริษัทจะได้รายได้จากการที่มีผู้มาขอกู้เงินไปลงทุนในหลักทรัพย์
- บริษัทลงทุนในหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์เองเพื่อรายได้ของบริษัทในรูปแบบเงินปันผล

หรือดอกเบี้ย หรืออาจได้ในรูป Capital Gain หรือ Losses

๔. สมาคมไทยเงินทุนและหลักทรัพย์ (The Thai Finance and Securities Association) เป็นนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นมาจากการรวมกันของสมาชิกจัดตั้งขึ้นเมื่อ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖ โดยมีสมาชิกครั้งแรก ๑๖ บริษัท ส่วนใหญ่เป็นบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ จุดประสงค์เริ่มแรก คือ การส่งเสริมการพัฒนาของธุรกิจเงินทุน และหลักทรัพย์ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ มีการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ทางสมาคมก็ดำเนินการพัฒนาตลาดแรก (Primary Market) เพื่อนำการประกันการขาย (underwriting) มาทำให้ตลาดทุนในประเทศคล่องตัวขึ้น จะเห็นได้จากการตั้งชื่อสมาคมในครั้งแรกว่า "Thai Securities Underwriting and Finance Association" ต่อมาสมาชิกเพิ่มขึ้น และจุดประสงค์ก็มิใช่เพื่อการประกันการขายอย่างเดียว ทางสมาคมจึงเปลี่ยนชื่อมาเป็นชื่อปัจจุบัน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- ส่งเสริมตลาดเงิน ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์ การร่วมลงทุน การกู้ยืมค้ำประกันต่าง ๆ ตลอดจนส่งเสริมการเคลื่อนย้ายเงินทุน จากตลาดเงินและตลาดทุนที่ยังไม่มีระบบไปสู่ตลาดเงิน และตลาดทุนที่มีระบบ
- สนับสนุนการประกอบธุรกิจของสมาชิกทุกประเภทที่ได้รับอนุญาต
- สนับสนุนการระดมเงินออม และการลงทุนทั้งภายในและภายนอกประเทศ ช่วยเหลือสมาชิกในการเจรจาแก้ไขปัญหาเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่าย
- วิจัย วิเคราะห์เกี่ยวกับธุรกิจนี้ และแลกเปลี่ยนเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและข่าวสารระหว่างสมาชิก
- ร่วมมือกับรัฐบาลในด้านนโยบายต่าง ๆ ของรัฐ และการพัฒนาตลาดเงินและตลาดทุน เสนอความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับการเงินและธุรกิจต่อรัฐบาล และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จะเห็นว่าสมาคมไทยเงินทุนและหลักทรัพย์มีวัตถุประสงค์ที่เป็นประโยชน์และในทางปฏิบัติสมาคมก็ได้มีบทบาทในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ข้อมูลข่าวสารในการดำเนินธุรกิจ จัดหาการบริการและเทคนิคที่เป็นประโยชน์ที่ใหม่ ๆ เข้ามาใช้เพื่อร่วมกันพัฒนาตลาดเงินและตลาดทุน จัดการฝึกอบรมให้แก่พนักงานของบริษัทสมาชิก จัดการอบรมทางวิชาการ ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกมาตรฐานการปฏิบัติงานทางธุรกิจ นอกจากนี้ทางสมาคมฯ ยังทำหน้าที่เป็นสื่อกลางตัวแทนของสมาชิกของธุรกิจนี้ในการเผยแพร่กิจกรรมของธุรกิจให้ประชาชนทราบถึงสถานการณ์ต่าง ๆ โดยจัดทำในรูปวารสารสมาคมไทยเงินทุนและหลักทรัพย์ เป็นตัวแทนของสมาชิก

ในการปรึกษา ศึกษาปัญหาต่าง ๆ กับฝ่ายรัฐบาลและหน่วยงานอื่น ๆ อีกด้วย ขณะนี้สมาคมมีสมาชิกทั้งหมด ๔๐ บริษัท ดังนี้

บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์	๖๔ บริษัท
บริษัทเงินทุน	๑๔ บริษัท
บริษัทหลักทรัพย์	๒ บริษัท

โปรดดูรายชื่อในภาคผนวก ส่วนบริษัทหลักทรัพย์ทั้ง ๒ บริษัท คือ บริษัทหลักทรัพย์กองทุนรวมจำกัด และบริษัทหลักทรัพย์แอ็ดคินชิน จำกัด

* นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้วนี้ยังอาจจะมีหน่วยงานอีกหน่วยงานหนึ่งซึ่งรัฐจะจัดตั้งขึ้นมาโดยมีอิสระจากธนาคารแห่งประเทศไทย นั่นคือ "สถาบันประกันเงินฝากแห่งประเทศไทย" เป็นสถาบันที่ตั้งขึ้นมาเพื่อเรียกความเชื่อมั่นของประชาชน คืบมาด้วยการประกันเงินฝาก แต่ขณะนี้เขียมนี้อย่างมิได้มีการดำเนินการเพียแต่เป็นข้อคำหรือของรัฐบาลเท่านั้น โดยจะมีพระราชบัญญัติจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ คณะกรรมการของสถาบันจะมีรัฐมนตรีคลังเป็นประธาน และกรรมการอื่นอีกไม่เกิน ๗ คน โดยมีอำนาจในการ

๑. ใช้รายงานการตรวจสอบหรือข้อมูลของสถาบันสมาชิกจากธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน และลดต้นทุนในภาคตรวจสอบของสถาบันฯ

๒. ในกรณีที่เป็นพนักงานตรวจสอบของสถาบันมีสิทธิเข้าตรวจสอบสถาบันการเงินสมาชิกในเวลาทำการปกติได้

๓. สถาบันมีอำนาจกำหนดให้สถาบันสมาชิกส่งรายงานหรือ เอกสารที่เห็นว่าจำเป็นแก่การดำเนินงานของสถาบันได้

๔. เมื่อสถาบันสมาชิกถูกฟ้องล้มละลาย สถาบันประกันฯ อาจเสนอโครงการต่อศาลในการแก้ไขปัญหาการเงินของสถาบันสมาชิกได้ และในกรณีที่มีการชำระบัญชีเนื่องจากสาเหตุใดก็ตาม สถาบันประกันฯ มีสิทธิยื่นขอรับชำระหนี้ต่อผู้ชำระบัญชีหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้

๕. สถาบันอาจเสนอแนะไปยังสถาบันหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมสถาบันสมาชิกให้ส่งการไปยังสถาบันสมาชิกที่มีปัญหา เพื่อดำเนินการแก้ไขปฏิบัติงานที่มีลักษณะมิชอบ หรือให้เปลี่ยนตัวผู้บริหาร เมื่อเห็นว่าหากปล่อยไว้บริหารต่อไปแล้วอาจเป็นอันตรายร้ายแรงต่อผลประโยชน์ของผู้ฝากและประชาชนเป็นส่วนรวม

๖. มีอำนาจสั่งให้สถาบันสมาชิกโอนกิจการหรือรวมกิจการ กับสถาบันสมาชิกอื่นในประเภทเดียวกัน หรือสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นใหม่โดยสถาบันประกันเงินฝาก ทั้งนี้ตามโครงการที่สถาบันฯ กำหนดหรือให้ความเห็นชอบ

ในกรณีที่มีเหตุเกิดขึ้นกับสมาชิกสถาบันฯ จะจ่ายเงินทดแทนแก่ผู้ฝากเงินทันทีในรายละเอียดไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่เกินก็จะมีสิทธิเรียกร้องจากทรัพย์สินที่ยังมีเหลืออยู่ ส่วนทุนในการจัดตั้งสถาบันจะได้รับจากธนาคารแห่งประเทศไทย ส่วนทุนหมุนเวียนจะเก็บเบี้ยประกันจากสมาชิก โดยในที่นี่จะบังคับทุกบริษัท เงินทุนให้เป็นสมาชิก

หากสถาบันประกันเงินฝากจัดตั้งขึ้นก็จะ เป็นมาตรการที่สำคัญในการสร้างความมั่นใจของผู้ฝากเงิน และถ้าสถาบันประกันเงินฝากดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพสมความมุ่งหมายแล้ว ก็เป็นกลไกสำคัญอันหนึ่งที่จะช่วยให้รัฐบาลสามารถดำเนินนโยบายการเงินและพัฒนาระบบสถาบันการเงินได้อีกด้วย

การควบคุมของรัฐบาลในปัจจุบัน

นับตั้งแต่มีการออกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๔๔ ในปี ๒๕๑๔ และมีประกาศกระทรวงการคลัง ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยออกตามมาโดยอาศัยอำนาจตามความในประกาศคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว จนถึงปลายปี ๒๕๒๑ ซึ่งเป็นช่วงเวลาประมาณ ๖-๗ ปี การเปลี่ยนแปลงในธุรกิจนี้มีมาก รัฐบาลโดยหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก็ได้พิจารณาการดำเนินงานในขอบเขตของประกาศคณะปฏิวัติฉบับ ๔๔ เดิมและประกาศต่าง ๆ ที่ออกใช้และมองเห็นว่าจะเป็นการไม่เหมาะสมที่จะใช้กฎหมายเดิมกับธุรกิจที่มีการขยายตัว และการดำเนินงานอย่างรวดเร็ว จนเป็นสถาบันการเงินที่สำคัญรองลงมาจากธนาคารพาณิชย์ ประกอบกับในขณะนั้นก็กำลังพิจารณาร่างพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ฉบับปรับปรุงแก้ไขของปี ๒๕๐๔ พอดี จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะพิจารณากฎหมายเฉพาะที่จะใช้กับธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ขึ้นด้วย เพื่อความรัดกุมคล่องตัว ภายในขอบเขตของความมีประสิทธิภาพ และถูกต้อง และเพื่อให้ผู้ที่ดูแลโดยตรงหรือธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถควบคุมดูแลสถาบันนี้ได้ อย่างเต็มที่ เพราะเป็นสถาบันที่รบกวนบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย และสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจึงร่วมประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อปรับปรุง

แก้ไข ในที่สุดเมื่อได้ข้อสรุป กระทรวงการคลังจึงได้เสนอคณะรัฐมนตรีขอให้มีการแก้ไขประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ โดยมีหลักการที่สำคัญ ๓ ประการ^๑ คือ

๑. ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังที่จะควบคุมกิจการจัดหาเงินทุนได้มากประเภทขึ้น ส่วนหนึ่งให้คลุมถึงกิจการเครดิตฟองซิเอร์ด้วย
๒. กำหนดให้มีการควบคุมผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าวได้อย่างเหมาะสมขึ้น โดยเฉพาะในกรณีที่มีการกระทำผิด เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายให้แก่ประชาชน
๓. ปรับปรุงระดับการลงโทษสำหรับผู้กระทำการฝ่าฝืนให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับข้อเท็จจริง

ทั้งนี้ เพื่อบังคับครองประโยชน์ส่วนรวม เป็นสำคัญ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบด้วยในหลักการตามที่เสนอขอ และมีความเห็นว่าควรจะยกร่างเป็นพระราชบัญญัติโดยเฉพาะขึ้นแทนการแก้ไขเพิ่มเติมเพียงประกาศของคณะปฏิวัติเท่านั้น ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาการร่างเป็นพระราชบัญญัตินี้ต้องประกอบด้วย กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงได้พิจารณารวบรวมบทบัญญัติของกฎหมายที่มีอยู่ในขณะนั้น เข้าด้วยกัน และยกร่างเป็นพระราชบัญญัติขึ้น (เสร็จเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๒๑) ชื่อ "พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา (รับหลักการในวาระแรกเมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๒๒) โดยมีเหตุผลว่ากฎหมายที่ใช้อยู่ยังไม่รัดกุมพอ ทำให้ประชาชนซึ่งเกี่ยวข้องเสียเปรียบและไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าที่ควร ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติก็ได้พิจารณาถ่วงถ่วงการร่างแก้ไขร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวตามขั้นตอนผ่านวาระสาม ณ วันสุดท้ายของการประชุม (๒๒ เมษายน ๒๕๒๒) สามารถประกาศใช้เป็นกฎหมายมีผลใช้บังคับใช้ในวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ (ลงราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๒๒)^๒

^๑ สรุปรายงานสถาบันการเงิน ๒๑, บริษัทแพนสยาม คอมมิวนิเคชั่น (บพิธการพิมพ์, กรุงเทพฯ, ๒๕๒๒) หน้า ๔๗.

^๒ เล่มเดียวกัน, หน้า ๔๗

ดังนั้นในปัจจุบันธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์จึงอยู่ภายใต้ "พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ
 เงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ ปี ๒๕๒๒" และประกาศของกระทรวงการคลัง
 ที่ออกตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ และประกาศและเงื่อนไข
 ของกระทรวงการคลัง และประกาศและเงื่อนไขของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ออกตามประกาศ
 ของกระทรวงการคลังดังกล่าว ซึ่งใช้บังคับอยู่โดยเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ
 ธุรกิจเงินทุนฯ ปี ๒๕๒๒ ข้างต้น สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์
 ธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒

ข้อความทั่วไป เป็นการกำหนดความหมาย และประเภทของธุรกิจพร้อมทั้งคำจำกัดความ
 ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑ การจัดตั้งบริษัทจำกัดและการขอรับใบอนุญาต เป็นการกำหนดเงื่อนไขในการ
 จัดตั้งสำหรับบริษัทที่จะประกอบการค้าด้านธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์
 ขึ้นมาใหม่ว่า

๑. ต้องตั้งในรูปแบบมหาชน ได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีคลังและจะกำหนดหลักเกณฑ์
 เงื่อนไขใด ๆ ก็ได้
๒. การขอเปิดสาขา ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีคลังและจะกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไข
 ใด ๆ ก็ได้

หมวด ๒ บริษัทเงินทุน

๑. มีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า ๔๐ ล้านบาท
๒. ห้ามบุคคลหรือบุคคลที่กำหนดหรือนิติบุคคลใดถือหุ้นในบริษัทเงินทุนใดเกินร้อยละ ๑๐
 ของจำนวนหุ้นที่ได้จำหน่ายแล้ว
๓. ให้หุ้นหรือหุ้นบุริมสิทธิ์เป็นหุ้นชนิดระบุชื่อมีมูลค่าไม่เกินหุ้นละ ๑๐๐ บาท มีผู้ถือหุ้นเป็น
 บุคคลธรรมดาไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ ราย โดยที่ผู้ถือหุ้นดังกล่าวถือหุ้นรวมกันไม่ต่ำกว่า ๕๐% ของจำนวนหุ้น
 ที่ได้จำหน่ายแล้ว และแต่ละรายถือหุ้นได้ไม่เกิน ๐.๖% ของจำนวนหุ้นที่ได้จำหน่ายแล้ว
๔. ต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลที่มีสัญชาติไทยอยู่ไม่ต่ำกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนหุ้นที่จำหน่าย
 ได้แล้ว และต้องมีกรรมการเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนกรรมการทั้งหมด

๕. บุคคลใดถือหุ้น เกินที่กำหนด หุ้นส่วนที่เกินจะไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน รับปันผล หรือเงินตอบแทนอย่างอื่น

๖. กำหนดข้อห้ามของบริษัท เงินทุน เช่น

- ลดทุนหรือ เพิ่มทุนโดยมิได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี
- การมีอสังหาริมทรัพย์ เว้นแต่ตามที่กฎหมายกำหนด
- รับหุ้นของบริษัท เงินทุนตัวเองหรือบริษัท เงินทุนอื่น เป็นประกัน
- ซื้อหรือมีหุ้นของบริษัทจำกัดใด เป็นจำนวนเกินร้อยละ ๑๐ ของจำนวนหุ้นที่ได้

จำหน่ายแล้วทั้งหมด เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย และจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้

- ซื้อหรือมีหุ้นของบริษัท เงินทุนอื่น เว้นแต่ตามที่กฎหมายกำหนด
- การให้กรรมการหรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่กำหนดตามกฎหมายของบริษัทนั้นกู้ยืมเงิน

รวมทั้งการจ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นแก่กรรมการ นอกจากสิ่งที่ควรพึงมีพึงได้ตามปกติ

๗. กำหนดเหตุการณ์ที่ต้องแจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบภายใน ๑๕ วัน เช่น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ ในการบริหารบริษัท

๘. ห้ามมิให้บุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายนี้กำหนด เช่น เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลาย เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงาน หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของบริษัท เงินทุนอื่น ฯลฯ มาทำหน้าที่เป็นผู้มีอำนาจในบริษัท เงินทุนนั้น ๆ

๙. กำหนดการจัดส่งงบการเงิน รายงาน ตามระยะเวลาหรือครั้งคราวที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด รวมทั้งการให้ถ้อยคำของเจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ ของบริษัท เงินทุนต่อเจ้าหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อร้องขอ

๑๐. ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจในการตรวจสอบและหากพบความไม่เรียบร้อย ถูกต้อง ก็มีอำนาจสั่งการให้แก้ไขปรับปรุงภายในระยะเวลาที่กำหนด

๑๑. ธนาคารแห่งประเทศไทยด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีคลังมีอำนาจในการกำหนดดังต่อไปนี้

- วงเงินขั้นต่ำที่รับหรือกู้ยืมจากประชาชน ปัจจุบันอย่างต่ำ ๑๐,๐๐๐ บาทในเขตกรุงเทพฯ นนทบุรี และสมุทรปราการ และอย่างต่ำ ๕,๐๐๐ บาทในต่างจังหวัด

- ระยะเวลาชำระคืน และหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับหรือกู้ยืมจากประชาชน
- การดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง เป็นอัตราส่วนกับเงินที่รับหรือกู้ยืมจากประชาชน

เดิมกำหนดว่าดำรง ๗% จากเงินที่ได้กู้ยืมหรือรับจากบุคคลธรรมดา และดำรง ๓% ของเงินที่ได้รับหรือกู้ยืมจากนิติบุคคล ต้องดำรงไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕ ตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ปัจจุบันต้องดำรงไม่ต่ำกว่า ๖% ของเงินที่ได้กู้ยืมหรือรับจากประชาชนทั้งสิ้น โดยถือตั้งแต่วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เป็นต้นมา โดยอัตราส่วนที่ต้องดำรงนั้นให้ถือเอาส่วนเฉลี่ยรายสัปดาห์ของยอดสินทรัพย์สภาพคล่องแต่ละวัน และส่วนเฉลี่ยรายสัปดาห์ของยอดเงินที่ได้จากการกู้ยืมหรือได้รับจากประชาชน โดยให้ถือเอาวันศุกร์เป็นวันเริ่มต้น และวันพฤหัสบดีเป็นวันสุดท้ายของสัปดาห์

สินทรัพย์สภาพคล่อง หมายถึง สินทรัพย์ที่เป็นเงินสด (Cash) และมีสภาพใกล้เคียงเงินสด (Near Cash) คือสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย เร็วโดยที่ไม่ขาดทุน หรือขาดทุนแต่น้อย^๑ ในทางกฎหมายได้ให้คำจำกัดความของสินทรัพย์สภาพคล่อง ได้แก่

๑. เงินสด
๒. เงินฝากสุทธิและเงินให้กู้ยืม เพื่อเรียกสุทธิที่บริษัท เงินทุนฝากไว้กับธนาคารหรือให้ธนาคารกู้ยืม
๓. หลักทรัพย์รัฐบาลไทยซึ่งปราศจากภาระผูกพันได้แก่
 - ตัวเงินค้ำ
 - พันธบัตร
๔. หุ้นกู้และพันธบัตรซึ่งปราศจากภาระผูกพัน และกระทรวงการคลังค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ย
 - ดำรงเงินกองทุนเมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ เป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์เสี่ยง หรือกับจำนวน

เงินที่รับรองและหรือรับอาวัลตัวเงิน

^๑ ประยูร จินดาประดิษฐ์ คำบรรยายประกอบวิชา Bank management and Policy,
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัจจุบันบริษัท เงินทุนต้องคำรัง เงินกองทุน เป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์เสี่ยงไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕

เงินกองทุนหมายถึง

๑. ทุนชำระแล้วซึ่งรวมทั้งส่วนล้ำมูลค่าหุ้นที่บริษัทได้รับ

๒. ทุนสำรอง

๓. เงินสำรองที่ได้จัดสรรจากกำไรสุทธิ เมื่อสิ้นงวดการบัญชีตามมติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น

หรือตามข้อบังคับของบริษัท แต่ไม่รวมถึงเงินสำรองสำหรับการลดค่าของสินทรัพย์และเงินสำรองเพื่อการชำระหนี้

๔. กำไรสุทธิคงเหลือจากการจัดสรรแล้วทั้งนี้เมื่อหักผลขาดทุนที่เกิดขึ้นในทุกงวดการบัญชีออกแล้ว

สินทรัพย์เสี่ยง หมายถึง สินทรัพย์ทุกประเภท นอกจากสินทรัพย์สภาพคล่อง และสินทรัพย์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าไม่เป็นสินทรัพย์เสี่ยง

- ดอกเบี้ยหรือส่วนลด ค่าบริการ ผลประโยชน์ที่อาจเรียกได้จากการเช่าซื้อ และหลักประกัน เป็นทรัพย์สิน

- นอกจากนี้ยังกำหนดข้อปฏิบัติ เกี่ยวกับการเช่าซื้อ

๑๒. ธนาคารแห่งประเทศไทย ด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี มีอำนาจกำหนด

- การให้กู้ยืมเงินแก่กิจการประเภทใดประเภทหนึ่ง รวมกันทั้งสิ้นไม่เกินร้อยละ ๒๐ ของยอดเงินที่บริษัท เงินทุนกู้ยืมหรือรับจากประชาชน ณ ขณะใดขณะหนึ่ง

- วงเงินสูงสุดที่บริษัท เงินทุนจะให้กู้ยืมแก่และหรือ รับอาวัลตัวเงินที่เกิดจากกิจการประเภทใดประเภทหนึ่ง

- วงเงินสูงสุดที่บริษัท เงินทุนจะให้เข้าซื้ออสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ หรือให้กู้ยืมแก่ผู้ดำเนินการให้เข้าซื้ออสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ ปัจจุบันวงเงินสูงสุดที่บริษัท เงินทุนจะให้เข้าซื้อแก่สังหาริมทรัพย์ประเภทรถยนต์นั่งส่วนบุคคล รถบรรทุกชนิดแวน และชนิดปิคอัพ เมื่อรวมกับที่ให้กู้ยืมแก่ผู้ดำเนินการให้เข้าซื้อในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสังหาริมทรัพย์ประเภทดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นได้ไม่เกินร้อยละ ๕ ของยอดเงินที่บริษัท เงินทุนได้ให้เข้าซื้อรวมกับที่ได้ให้กู้ยืมแก่ผู้ดำเนินการเข้าซื้อในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสังหาริมทรัพย์ประเภทดังกล่าว นั้น ซึ่งยังคงค้างชำระอยู่ในวันที่ประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ (ประกาศนี้จะมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑)

วงเงินสูงสุดที่ให้ผู้ยืมแก่และหรือรับรองและรับอวัลตัว เงินและวงเงินสูงสุดที่ให้เข้าซื้อ อสังหาริมทรัพย์นี้อาจจะกำหนดให้เป็นอัตราส่วนกับเงินกองทุนก็ได้

- วงเงินสูงสุดที่บริษัทเงินทุนจะให้ผู้ยืมแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือลงทุนในกิจการของ บุคคลนั้น หรือบุคคลที่กำหนด หรือนิติบุคคลที่กำหนด เป็นจำนวนเงินเกินอัตราส่วนของเงินกองทุน ซึ่งปัจจุบันจำนวนเงินที่บริษัทเงินทุนจะให้ผู้ยืมรวมกันต้องไม่เกินร้อยละ ๕๐ ของเงินกองทุนของ บริษัทเงินทุนนั้น

หมวด ๓ บริษัทหลักทรัพย์

มีรายละเอียดเช่นเดียวกับหมวด ๒ บริษัทเงินทุน ผิดกันแต่เพียงรายละเอียดเล็กน้อย และตัวเลข คือ

๑ บริษัทที่ประกอบธุรกิจจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ต้องมีทุนจดทะเบียนและทุนที่ชำระแล้วไม่ ต่ำกว่า ๑๐ ล้านบาท บริษัทที่ประกอบธุรกิจนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ต้องมีทุนจดทะเบียนและชำระ แล้วไม่ต่ำกว่า ๕ ล้านบาท (ซึ่งบริษัทเงินทุนที่ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ด้วยก็มีทุนเกินจำนวนนี้อยู่แล้ว คือ ๔๐ ล้านบาท)

๒ ห้ามมิให้บริษัททำการซื้อขายหลักทรัพย์ล่วงหน้าไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายในนามของ ตนเอง หรือของลูกค้า เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี นอกจากนั้นยังห้ามขายหลักทรัพย์โดยที่ บริษัทยังไม่มีหลักทรัพย์อยู่ในครอบครอง หรือมิได้มีบุคคลใดมอบหมายให้ขายหลักทรัพย์นั้น

๓ ให้บริษัทแจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบภายใน ๑๕ วัน เมื่อมีเหตุการณ์ เช่น

- เปลี่ยนแปลงกรรมการหรือผู้มีอำนาจบริหารที่สำคัญของบริษัท
- มีหุ้นในบริษัทจำกัดอื่นเกินร้อยละ ๒๐ ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด
เว้นแต่จะมีกิจการค้าหลักทรัพย์ หรือกิจการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์

๔ ในการให้ผู้ยืมเงินเพื่อซื้อหลักทรัพย์ การกระทำการเป็นนายหน้าและอื่น ๆ ตามที่ได้รับ อนุญาตต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการของธนาคารแห่งประเทศไทย

ปัจจุบันในกรณีที่มีการทำสัญญากำหนดวงเงินในการให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งกู้ยืมเงินเพื่อซื้อหลักทรัพย์ บริษัทต้องให้ผู้ชำระเงินเป็นอัตราส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓๐ ของวงเงินที่กำหนดในวันที่ทำสัญญากำหนดวงเงินนั้น และบริษัทต้องให้ผู้ชำระเงินส่วนที่เหลือของราคาหลักทรัพย์ไม่ช้ากว่าวันที่ซื้อหลักทรัพย์นั้น นอกจากนี้การที่บริษัทให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งกู้ยืมเงินเพื่อซื้อหลักทรัพย์ บริษัทต้องกำหนดให้ผู้กู้นำหลักทรัพย์นั้นมาประกัน ส่วนการตีราคาหลักทรัพย์ให้ใช้ราคาที่ได้ซื้อหลักทรัพย์นั้นเป็นเกณฑ์

หมวด ๕ การควบคุมบริษัท การเพิกถอนใบอนุญาต และการเลิกบริษัท

- ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจในการสั่งการให้ดำเนินการแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงานหากเห็นว่าอาจทำความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม การแก้ไขต้องทำภายในระยะเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ทั้งนี้หากยังไม่เป็นไปตามที่กล่าวข้างต้น ธนาคารแห่งประเทศไทยมีสิทธิควบคุมบริษัททั้งหมด หรือบางส่วนชั่วคราว และหากเกิดความเสียหายร้ายแรงอาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาต หรือจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้
- เมื่อมีคำสั่งควบคุมบริษัท มีข้อห้ามและข้อปฏิบัติ เช่น การให้ถ้อยคำ การห้ามกรรมการและพนักงานกระทำการของบริษัท และดำเนินการส่งมอบทรัพย์สิน ให้กรรมการควบคุม
- กรณีที่บริษัทเงินทุนใดไม่ประกอบกิจการตามที่ได้รับอนุญาตภายในระยะเวลา ๒ ปี รัฐมนตรีจะสั่งเพิกถอนใบอนุญาตให้ประกอบกิจการนั้นก็ได้
- ข้อกำหนดเกี่ยวกับการควบคุมบริษัท พนักงานควบคุมผู้ชำระบัญชี และการชำระบัญชีว่าให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัดแล้วแต่กรณี เว้นแต่การใดที่เป็นอำนาจและหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของรัฐมนตรี

หมวด ๖ บทกำหนดลงโทษ หมวดนี้มีการระวางโทษสำหรับบริษัทที่ฝ่าฝืนเล็กน้อยแตกต่างกันไปตามความสำคัญของความผิดที่กระทำหรือฝ่าฝืน

บทเฉพาะกาล เป็นบทพิเศษที่จะใช้บังคับแก่บริษัท เงินทุนที่ได้จัดตั้งขึ้นมาก่อนพระราชบัญญัติฉบับนี้จะใช้บังคับ ดังนั้น จึงอาจจะมีรายละเอียดผิดแผกไปจากข้อบังคับตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนั้น ในบทเฉพาะกาลจึงเป็นการผ่อนผันแก่บริษัทให้กระทำให้อุบัติตามพระราชบัญญัติ ตามระยะเวลาที่กำหนดให้ เช่น

- กรณีบริษัทเงินทุนมีผู้ถือหุ้นหรือกรรมการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยต่ำกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนหุ้น หรือกรรมการทั้งหมด และยิ่งต่ำกว่า ๓ ใน ๔ อีกด้วย ก็ให้บริษัทนั้นดำเนินการให้มีผู้ถือหุ้นหรือกรรมการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่า ๓ ใน ๔ ภายในระยะเวลา ๗ ปี นับแต่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับ
- บุคคลใดถือหุ้นเกินร้อยละ ๑๐ ของจำนวนหุ้นที่ได้จำหน่ายแล้วทั้งหมดก็ให้มีสิทธิถือได้ต่อไป แต่ถ้าขายไปก็จะมีสิทธิเท่าที่เหลืออยู่ แม้จะเกินอัตราที่กำหนด
- การถือหุ้นที่ยังไม่เป็นบริษัทมหาชนต้องแก้ไขภายใน ๗ ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับ โดยมีข้อกำหนดให้เป็นช่วงระยะเวลา ๓, ๔ และ ๗ ปี
- การเพิ่มทุนให้นำบทบัญญัติว่าด้วยหนังสือชื้อชวนในการเพิ่มทุนตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัดมาใช้บังคับโดยอนุโลม
- บริษัทเงินทุนที่มีหุ้นของบริษัทจำกัดใดเกินร้อยละ ๑๐ ของจำนวนหุ้นที่ได้จำหน่ายแล้วของบริษัทนั้น ให้ปฏิบัติให้อุบัติภายในระยะเวลา ๑ ปี

เจตนารมณ์ของการใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้มีเหตุผลที่สำคัญ คือ ในขณะนั้นยังไม่มีกฎหมายควบคุมธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นการลำบากในการควบคุมดูแล กำกับ ตรวจสอบ ทั้งยังอาจก่อให้เกิดผลเสียหายแก่สถาบันการเงินโดยรวมด้วย บทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับนี้ส่วนใหญ่มาจากประกาศกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงื่อนไขในการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ ที่ใช้บังคับอยู่เดิม และยึดแนวเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ฉบับปรับปรุงแก้ไขใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งมีสาระสำคัญ และเจตนารมณ์

๑. ส่งเสริมให้บริษัทเงินทุนมีขอบเขตการดำเนินงานที่แน่ชัด และมั่นคง และสามารถขยายขอบเขตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง โดยการกำหนดวงเงินต่าง ๆ ทุนจดทะเบียน ตามลักษณะและประเภทของธุรกิจ และสอดคล้องดูแลใกล้ชิด และปรับอัตราต่าง ๆ ให้เหมาะสมเสมอ

๒. เพิ่มอำนาจของรัฐ ในการกำหนดวงเงินสินเชื่อ เพื่อให้การปล่อยสินเชื่อเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจ และกิจการที่ถูกต้อง เพื่ออำนวยความสะดวกในการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม และไม่เป็นการทำให้ประชาชนผู้ซื้อตัวสัญญาใช้เงินเสี่ยงเกินไปอีกด้วย

๓. เพิ่มอำนาจในการควบคุมดูแลบริษัท เงินทุนอย่างมีเหตุผล มีการตักเตือนในกรณีที่บริษัท เงินทุนไม่ปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามกฎหมาย และมีโทษเพิ่มขึ้นตามความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น เมื่อไม่ปฏิบัติตาม พร้อมทั้งนี้ก็กำหนดโทษของผู้ที่เกี่ยวข้องและอาจจะทำผิด เช่น กรรมการหรือพนักงานของบริษัท นอกจากนี้ยังกำหนดอำนาจ หน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ตรวจสอบไว้แจ่มชัดทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพเต็มที่

๔. เพื่อมิให้กระทบกระเทือนถึงธุรกิจที่จัดตั้งมาก่อน พระราชบัญญัติฉบับนี้บังคับใช้ จึงได้มีบทเฉพาะกาลขึ้นบังคับใช้ เพื่อให้บริษัท เดิมมีเวลาปรับตัวในระยะเวลาที่กำหนดและสถาบันนี้ทั้งระบบจะมีมาตรฐานอันเดียวกันเพื่อความเข้าใจอันถูกต้องสมตามเจตนารมณ์ที่กษัตริย์ของรัฐบาลด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย